

na onu otázku věc správně po právní stránce. Donucovacími právními předpisy mohou být jen předpisy zákona, dané v zájmu veškerenstva, jichž účinek nastává bez ohledu na vůli stran a jež vylučují jakoukoliv změnu z vůle stran, takže každé jednání proti nim je právně bezúčinným. To ovšem neplatí o bursovních podmínkách, zůstávajících pro strany, jež se jich dovolaly, jen smluvními ustanoveními, jež mohou být v každém případě srovnalou vůli stran změněna. Tak jest tomu i ve sporném případě ohledně zachování lhůty Šu 56 usancí, neboť tato lhůta mohla být stranami s právním účinkem prodloužena, po případě i vyloučena, aniž by tím pozbylo právní jednání platnosti. Ovšem nedošlo k této srovnalé vůli stran, ale tím nemění se ničeho na dispoziční povaze těchto předpisů, jež nestaly se proto donucovacím právem, když některá ze stran trvala na jich zachování. Důsledkem toho nelze pro tento případ užití s úspěchem čl. XXV. uv. zák. k c. ř. s.

Čís. 4914.

Poštovní doprava.

»Ztrátou« věci ve smyslu Šu 213 čís. 1 písm. b) poštovního řádu jest i krádež věci poštovním orgánem. Platí tu propadná lhůta Šu 216 čís. 2 pošt. řádu a byl-li nárok v této lhůtě uplatněn, nastává pak promlčení žaloby dle Šu 1489 obč. zák.

Ustanovení Šu 92 úst. list. nelze tu použítí.

Na poštovní zásilku do Slovenska nelze použítí mezinárodní smlouvy poštovní ze dne 26. května 1906, čís. 218 ř. zák. na rok 1910.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1925, Rv I 455/25.)

Pražská banka zaslala k poukazu Americké banky na adresu J-a na Slovensku dne 24. srpna 1921 peněžní dopis s 11.000 Kč a obdržela návratku s podpisem příjemce, stvrzujícím, že mu dne 26. srpna 1921 byl peněžní dopis vydán. Dopisem, došlým Pražskou banku dne 12. května 1922, reklamovala ji Americká banka, že peněžitá zásilka J-a nedošla. Pražská banka reklamovala zásilku u pošty dne 13. května 1922. Bylo vyšetřeno, že peněžní dopis byl zpronevěřen doručovatelem na Slovensku. Poštovní ředitelství reklamaci zamítlo, ježto byla podána až po šestiměsíční reklamační lhůtě. Žalobě Pražské banky proti Čsl. eráru o zaplacení 11.000 Kč procesní soud první stolice vyhověl, o d v o l a c í s o u d ji zamítl. D ů v o d y: Podle nesporného děje domáhá se žalující strana náhrady škody 11.000 Kč, která jí vzešla tím, že doručovatelem poštovního úřadu místa určení byl odcizen peněžní dopis na 11.000 Kč, který strana žalující dne 24. srpna 1921 podala u poštovního úřadu v Praze, by byl doručen na adresu J-a na Slovensku. Žalobní nárok je tudíž nárokem na náhradu škody způsobené žalobkyní nesplněním smlouvy dopravní, kterou tato s poštovním úřadem v Praze uzavřela. Jde tu tedy o nárok soukromoprávní, což vyplývá z ustanovení Šu 1317 obč. zák., čl. 421 obch. zák. a z příslušných ustanovení poštovního úřadu ze dne 22. září 1916, čís. 317 ř. z. Nároky tohoto druhu patří na pořad práva, když se vyčerpá pořad administra-

tivních stolic, jak ustanoveno v Šu 219 odstavec druhý poštovního řádu. Zdůrazniti třeba, že se v této příčině nejedná o mimořádný pořad práva dle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n., což plyne již z toho, že nejde o nárok veřejnoprávní, o němž by v době před státním převratem byl rozhodoval říšský soud dle Šu 3 písm. a) stát. zákl. zákona z 21. prosince 1867, čís. 143 ř. zák., nýbrž o nárok soukromoprávní toho druhu, o jakém již za platnosti tohoto stát. zákl. zákona rozhodovali řádní soudové. Prvý soud neposoudil tudíž věc správně, pokud považoval žalobní nárok za nárok veřejnoprávní a dovolával se Šu 92 ústavní listiny, kterýžto předpis v tomto případě vůbec nepřichází v úvahu. Prvý soud pochybil dále, prohlásiv, že v tomto případě dlužno ručení žalované strany posuzovati nikoli dle poštovního řádu, nýbrž podle všeobecných předpisů právních. Náзор tento jest ve zřejmém rozporu s § 1317 obč. zák., čl. 421 obch. zák. a s předpisy sedmého dílu poštovního řádu o ručení pošty. Podle Šu 213 odstavec první písm. b) tohoto řádu poskytuje pošta náhradu za ztrátu, zmenšení nebo poškození cenných psaní a balíků. V tomto předpise se nerozeznává, zda nastala ztráta, zmenšení nebo poškození činem trestným, či jiným způsobem, a proto sluší za ztrátu ve smyslu tohoto předpisu považovati i ten případ, když cenná zásilka byla odcizena, třeba se tak stalo orgánem poštovního úřadu. Vždyť i zmenšení obsahu cenné zásilky může býti způsobeno krádeží poštovního orgánu a nedá se ničím dovoditi, že by v takovém případě pošta neručila dle předpisů poštovního řádu, na něž § 1317 obč. zák. výslovně odkazuje. O správnosti tohoto názoru svědčí též předpis Šu 218 čís. 2 pošt. řádu, podle něhož se při poukazování náhrady nepřihlédá ku případným jednáním za účelem vyhledání vinníků, kteří by mohli býti poště zodpovědni. Že mezi tyto vinníky sluší počítati také orgány poštovních úřadů, kteří se ve příčině poštovních zásilek dopustili krádeže nebo jiného trestního činu, o tom nelze pochybovati. Podle názoru soudu odvolacího jsou při posuzování tohoto případu směrodatny předpisy poštovního řádu. Jest proto především přihlížeti ku předpisu Šu 216 bod 2., podle kterého jest nutno při každém nároku z ručení pošty dodržeti reklamační lhůtu šestiměsíční, jinak náhradní nárok uhasne pouhým uplynutím lhůty. V tomto případě, jak nesporno, počala reklamační lhůta běžeti dnem 1. září 1921 a reklamováno bylo teprve dne 13. května 1922, tedy po uplynutí 6měsíční lhůty reklamační. Tato lhůta nebyla ve smyslu Šu 216 bod 2. poslední věta prodloužena, poněvadž o pátrání po správném dodání zásilky nebylo do reklamační lhůty žádáno. Okolnost, že strana žalující obdržela o doručení peněžního dopisu návratku, nemá ve sporu významu, neboť nezbavovala stranu žalující povinnosti, by podala reklamaci ve lhůtě šesti měsíců po podání. Ustanovení Šu 871 obč. zák. nepřichází tu v úvahu. Ustanovení světové smlouvy poštovní ze dne 26. května 1906 č. 218 ř. z. z roku 1910 o lhůtách reklamačních nemají tu významu, poněvadž stát Československý nebyl tehdy smluvní stranou, a proto nemají předpisy této smlouvy, jsou-li vůbec dosud v platnosti, proň závazné moci. Ostatně nejde v tomto případě o zásilku peněžního dopisu do ciziny. Ježto smlouva dopravní byla uzavřena v Praze a strana žalující byla nucena domáhati se náhradních nároků u poštovního ředi-

telství v Praze (§ 218 pošt. ř.), pokud se týče u zemského soudu civilního v Praze jako soudu dle Šu 74 j. n. a § 4 bod I. služeb. instr. pro finanční prokuratury příslušného, jest jasno, že soudy mohou případ tento posuzovati podle poštovního řádu ze dne 22. září 1916, čís. 317 ř. z. platného v Čechách, nikoli dle předpisů, platných na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, a proto nezáleží na tom, jaká lhůta reklamační tam při zásilkách peněžních dopisů platí. Že při propadné lhůtě Šu 216 bod 2 poštovního řádu nemůže platiti promlčecí lhůta Šu 1489 obč. zák., o tom netřeba šířiti slov a stačí poukázati na citované již předpisy Šu 1317 obč. zák. a čl. 421 obch. zák. Žalobní nárok zanikl uplynutím šestiměsíční lhůty, není důvodem svým již po právu a proto je žaloba bezdůvodna.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolání zcela nesprávně vykládá pojem »ztráty«, majíc za to, že pod ním rozuměti sluší jen nahodilé zmizení věci z úřední patrnosti, nikoli však krádež, spáchanou poštovním orgánem, jehož rukama zásilka prochází. Naopak »ztrátou« ve smyslu Šu 213 čís. 1 písm. b) pošt. řádu jest zrovna tak, jako podle Šu 84 žel. dopr. ř. rozuměti každé zmizení věci z úřední patrnosti, činící dodání její nemožným, ať již má příčinu v náhodě nebo jakémkoli zavinění úředních orgánů a tedy takž v trestném jich činu, najmě v krádeži. Jestliž výrazu toho užito v obou normách ve smyslu řeči obecné, která jej tak pojímá. Dovolatelka ani si neuvědomuje, že, kdyby se na její náhled přistoupilo, neměla by vlastně vůbec nároku na náhradu škody, i kdyby reklamační lhůtu byla dodržela, neboť pak by vůbec nebylo právní normy, na kterou by se v případě krádeže odvolati mohla, protože § 1317 obč. zák., odkávaj na poštovní řád, tím ustanovil, že škodu nahraňuje pošta jen v případech, v řádě tom vytyčených (slova »pokud... ručení nastává«), a že tedy vyloučeny jsou jiné, zejména že nelze odvozovati povinnost k náhradě z předpisů občanského zákona, pokud v ustanoveních poštovního řádu převzaty nebyly. Že tu nejde o případ Šu 92 ústavní listiny, vyložil dostatečně odvolací soud, pročez se na jeho vývody odkazuje. Tím, že platí tu poštovní řád a nikoli odporující mu předpisy občanského zákona, je také zodpověděna otázka, zda má tu místo propadná lhůta Šu 216 čís. 2 poštovního řádu, či promlčecí lhůta Šu 1489 obč. zák. Jest zodpověděna ve prospěch lhůty propadné, ač ovšem, byl-li nárok v této lhůtě uplatněn podle Šu 216 čís. 2 poštovního řádu u pošty, nastává promlčení žaloby soudní dle Šu 1489 obč. zák. Proč žalobkyně nežádala ve lhůtě reklamační za pátrání ve smyslu Šu 178 pošt. řádu, jest lhostejno, rozhodno jest jen, že nežádala, tuto okolnost však sama ještě v dovolání doznává a pouze ji omlouvá. Ovšem musí každý zasílatel, chce-li se proti uplynutí lhůty propadné (reklamační) zajistiti, postarati se o potvrzení příjmu se strany adresáta ještě cestou soukromou a nesmí se spokojiti s pouhou úřední návratkou — k této opatrnosti právě tento případ a jemu podobné nabádají — ale to nejen jest vůbec, natož v obchodním světě, obvyklým, že příjemce podá sám od sebe ozná-

mení, že zásilku obdržel (potvrzení příjmu), nýbrž nevyžaduje také žádné zvláštní námahy, by zasílatel, nedojde-li potvrzení v přiměřené lhůtě samo, o ně příjemce upomenul. Co se týče světové smlouvy poštovní ze dne 26. května 1906, čís. 218 ř. zák., která ovšem v čl. 12 bod 6 dohody o výměně dopisů s udáním ceny lhůtu reklamační stanoví na 1 rok a nikoli jako čs. poštovní řád na pouhých 6 měsíců, dlužno dovolání odkázati na jeho vlastní doznání, že ovšem Čsl. stát není v ní smluvní stranou. Odvolává-li se na zákon ze dne 28. října 1918, čís. 11 sb. z. a n., sluší mu odvětit, že zákon ten ponechal v platnosti toliko všechny posavadní zákony a nařízení, nikoli však také smlouvy, a že, i kdyby byl to učinil, nebylo by to bývalo nic platno, poněvadž takové prohlášení bylo by nemohlo Čsl. stát učiniti smluvníkem a způsobiti jeho vstup do oné smlouvy, neboť prohlášení vstupu musí býti učiněno k druhým smluvním stranám, t. j. státům na smlouvě účastněným a musí od nich býti přijato. Také neprávem dovolání dovozuje, že na tento případ pohlížeti dlužno jako na zásilku do ciziny. Přeceť Slovensko není cizinou. Avšak, i kdyby se věc posuzovala s hlediska, že tu jde o oblasti dvojího různého práva a že v takovém případě dlužno, ježto nic jiného nezbývá, užiti předpisů mezinárodního soukromého práva aspoň obdobně, pak, když zásilka dána na poštu v Praze a uzavřena tedy dopravní smlouva mezi žalobkyní a poštovním úřadem, tedy dvěma příslušníky Čsl. státu v Praze, platiti musí právo platné v Praze (§ 1 obč. zák. přímo a § 35—37 obč. zák. opakem). Ostatně v rozhodném bodě ani slovenské právo není jiným a neprávem tvrdí dovolání, že na Slovensku platí reklamační lhůta 1 roku. Dle poštovních tarifů strana 63, 1—7 platí u povozní i listovní pošty »promlčecí« lhůta 6 měsíců a teprv v mezinárodní dopravě jako dle hořejší mezinárodní smlouvy 1 rok (Příručka obchodního práva od Fr. Nagye svazek II. str. 330 z r. 1913).

Čís. 4915.

Nepřípustnými novotami jsou námitky, jimiž strana pokouší se překvapiti odpůrce teprve v řízení opravném.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1925, Rv I 540/25.)

Žalobě majitelů povrchového stavení proti dlužní společnosti o náhradu škody poddolováním stavení bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem mimo jiné z těchto

důvodů:

Dovolání uplatňující dovolací důvody čís. 2 a 4 Šu 503 c. ř. s., není v žádném směru opodstatněno. Dle Šu 178 c. ř. s. má strana uvést ve svých přednesech podle pravdy úplně a určitě všechny skutkové okolnosti k odůvodnění svých návrhů. Žalované těžařstvo vzneslo v tomto případě návrh na zamítnutí žaloby, kterému návrhu musilo by dle Šu 106 horního zákona býti vyhověno, kdyby v první stolici, bez ohledu na to, kterou stranu stihá v tomto směru důkazní břímě, bylo